ואנהרינהו לעיינין ממתניתין [א]אשת ישראל שנאנסה אע"פ שמותרת לבעלה פסולה לכהונה ותנא תונא וכן הבא על אחת מכל העריות האמורות בתורה או פסולות מאי וכן מאי לאו לא שנא בשוגג ולא שנא במזיד ולא שנא באונס ולא שנא ברצון וקתני פסלה לא מאי וכן אהעראה העראה דמאן אילימא דעריות למימרא דעריות ילפי' מיבמה אדרבה יבמה ילפינן מעריות דעיקר העראה בעריות כתיב אלא מאי וכן אשלא כדרכה דעריות אדרבה עיקר משכבי אשה בעריות כתיב אלא מאי וכן אשלא כדרכה דחייבי לאוין [ב]אמר [ד]רבא אשת כהן שנאנסה בעלה לוקה עליה משום זונה משום זונה אין משום טומאה לא אימא אף משום זונה מתיב רבי זירא [1]והיא לא נתפשה אסורה הא נתפשה מותרת ויש לך אחרת שאע"פ שנתפשה אסורה ואי זו זו אשת כהן ולאו הבא מכלל עשה אמר רבה הכל היו בכלל זונה כשפרט לך הכתוב גבי אשת ישראל והיא לא נתפשה אסורה הא נתפשה מותרת מכלל דאשת כהן כדקיימא קיימא ואיכא דאמרי אמר רבה [ג]אשת כהן שנאנסה בעלה לוקה עליה משום טומאה משום זונה לא אלמא באונס לא קרינא ביה זונה מתיב רבי זירא והיא לא נתפשה אסורה הא נתפשה מותרת ויש לך אחרת שאף על פי שנתפשה אסורה ואיזו זו אשת כהן ולאו הבא מכלל עשה אמר (א) רבא הכל היו בכלל [2]אחרי אשר הוטמאה כשפרט לך הכתוב גבי אשת ישראל והיא לא נתפשה אסורה הא נתפשה מותרת מכלל דאשת כהן כדקיימא קיימא: **מתני'** אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט מן האירוסין לא יאכלו בתרומה רבי אלעזר ורבי שמעון מכשירין נתארמלו או נתגרשו מן הנשואין פסולות מן האירוסין כשרות: **גמ'** תניא אמר ר"מ ק"ו ומה קדושי רשות אין מאכילין קדושי עבירה לא כ"ש אמרו לו לא אם אמרת בקידושי רשות שכן אין לו להאכיל במקום אחר תאמר בקדושי עבירה שכן יש לו להאכיל במקום אחר א"ר אלעזר א"ר אושעיא פצוע דכא כהן שקדש בת ישראל באנו למחלוקת ר"מ ורבי אלעזר ור"ש לר"מ דאמר משתמרת לביאה פסולה דאורייתא לא אכלה הא נמי לא אכלה לר' אלעזר ור' שמעון דאמרי משתמרת לביאה פסולה דאורייתא אכלה

הא

ואנהרינהו לעיינין ממתניתין. ממשנתנו הביא ראיה לדבריו והאיר עינינו בה: **אע"פ שמותרת לבעלה.** דכתיב (במדבר ה) והיא לא נתפשה אסורה הא נתפשה מותרת: **פסולה לכהונה.** אם מת בעלה לא תנשא לכהן: **ותנא תונא.** תנא דידן כמו אבונא אחונא: **מאי וכן.** לאו אאונס ואשוגג דלעיל קאי וקתני הבא על אחת מכל העריות פסלה לכהונה ואשת איש בכלל עריות היא: **לא אהעראה.** וברצון דהויא זונה: ופרכינן **עיקר העראה בעריות כתיבא.** והיכי מדמה לה מתני' ליבמה כאילו מיבמה גמר לה: **אשלא כדרכה.** דקתני גבי יבמה ולא חילק בין ביאה לביאה דהיינו בין כדרכה לשלא כדרכה ועלה תני וכן הבא על אחת מכל העריות פסלה לכהונה משום זונה ולעולם ברצון (ו)וגמר ביאה ביאה מיבמה דרבינן בה ולקחה שלא כדרכה: ה"ג **אלא מאי וכן אשלא כדרכה דחייבי לאוין.** אלמנה לכ"ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט דלא כתיב בהו משכבי אשה אבל משום העראה לא איצטריך למיתנייה דהא רבינן לעיל(ז) העראה דחייבי לאוין מקיחה קיחה דעריות: **בעלה לוקה עליה משום זונה.** דכתיב זונה לא יקחו (ויקרא כא) וסתם זונה היינו מנאפת תחת בעלה שטעתה מאחר בעלה לזרים וזו אע"ג דנאנסה גבי כהן לא פליג רחמנא בין אונס בין רצון כדגמרי' מוהיא לא נתפשה דהיא מיעוטא משמע היא אשת ישראל הוא דיש חילוק בין נתפשה ללא נתפשה אבל אשת כהן אין חילוק: **משום טומאה לא.** בתמיה הא אמרי' בפ"ק (דף יא:) הא מה אני מקיים אחרי אשר הוטמאה לרבות סוטה שנבעלה דכתיב לא יוכל בעלה (דברים כד): **הכל היו בכלל זונה.** כל הנבעלות תחת בעליהן בין באונס בין ברצון בכלל זונה לא יקחו(ח) הן שהרי כולן נבעלו בעילת זנות והוציא לך הכתוב אשת ישראל אנוסה מן הכלל אבל אשת כהן כדקיימא קיימא: **משום טומאה.** אחרי אשר הוטמאה לרבות סוטה שנבעלה: **מתני' מן האירוסין לא יאכלו בתרומה.** משעה שנתקדשו לאלו קידושי עבירה נפסלה מלאכול בתרומה דבי נשא אם בת כהן היא: **ר' אלעזר ור"ש מכשירין.** עד שתבעל לו ותעשה חללה דכתיב לא יחלל(ט) שני חלולין אחד לה ואחד לזרעה: **נתארמלו או נתגרשו.** מן הכהנים הללו: **מן הנשואין פסולות.** דשויה חללה בביאתו: **מן האירוסין כשרות.** דאפילו ר"מ לא פסיל מן האירוסין אלא בחייהן דמשתמרת לביאה פסולה אבל מתו לא: **גמ' מה קידושי רשות.** כגון ישראל שקידש בת כהן שאין קידושיה עבירה: **אין מאכילין.** כלומר אין מניחין אותן לאכול דתנן לקמן האירוסין פוסלין בפ' אלמנה לכה"ג (דף סז:): **תאמר בקידושי עבירה שיש לו.** לכהן זה להאכיל במקום אחר כראויה לו. כך שמעתי ולבי מגמגם חדא דאין זה לשון הש"ס והכי איבעיא ליה למימר ומה קידושי רשות פוסלין כו' ועוד מדקאמר ר' אושעיא פצוע דכא כהן שקדש בת ישראל באנו למחלוקת ר"מ ור"א ולא קתני פצוע דכא כהן שקדש בת כהן ש"מ דפלוגתא דמתני' לאו בבת כהן לחודה היא דא"כ היכי מצי רבי אושעיא למימר לרבי (י)אליעזר ור' שמעון אכלה אימר דאמרי ר' אלעזר ור"ש בבת כהן בבת ישראל מי אמרי: (כ)לשון אחר והוא עיקר **אלמנה לכ"ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט מן האירוסין לא יאכלו בתרומה.** בין בבת כהן בין בבת ישראל קמיירי בבת כהן כדפרישית בבת ישראל ואליבא דמשנה ראשונה דאמר בכתובות (דף נז.) הגיע זמן ולא נישאו אוכלות משלו ואוכלות בתרומה וקאמר ר' מאיר אלמנה לכ"ג אע"פ דקדושיו קידושין וקנין כספו היא לא תאכל בתרומה כשאר הארוסות לכהן שאוכלות מן התורה מ"ט דמשתמרת לביאת עבירה ור' אלעזר ור"ש מכשירין דהא קנין כספו היא ואי משום חללה הרי כל זמן שלא בא עליה לא נתחללה: **נתארמלו או נתגרשו.** מן הכהנים הללו מן האירוסין כשרות לינשא לכהנים אם נתאלמנו וגבי גרושה אם בת כהן היא כשרה לתרומה: **מן הנשואין פסולה.** דשויה חללה: **ומה קידושי רשות.** ישראל שקדש בת ישראל אין מאכילה בתרומה: **קידושי עבירה.** כגון אלו לכ"ש: **במקום אחר.** אפילו נשאת תאמר בקידושי עבירה שיש לו להאכיל בראויה לו(ל): **פצוע דכא.** משתמרת לביאה פסולה דאורייתא היא:

הא

מאי וכן מאי לאו לא שנא בשוגג כו' וקתני פסלה. וליכא למימר משום אחרים נקט פסלה ולא משום אשת איש דעיקר חידוש דאונס ורצון לא הוי אלא באשת איש אבל בשאר עריות אין חידוש טפי באונס מברצון לענין פסולי כהונה (ב): **עיקר** העראה בעריות כתיב. ואית ספרים דגרסי אדרבה יבמה הוא דילפינן מעריות ויש לפרש בדוחק דאע"ג דיבמה מחייבי לאוין הוא דילפינן ולא מעריות חשיב ליה כאילו ילפינן מעריות דע"י עריות ושפחה חרופה שמעינן ליה בחייבי לאוין: **וכן** אשלא כדרכה דחייבי לאוין. פי' בקונטרס אלמנה לכ"ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט אבל משום העראה לא איצטריך למיתנייה דהא מרבינן ליה לעיל מקיחה קיחה דעריות וקשה לר"י דאי משום חייבי לאוין דכהונה נקט לה בשלא כדרכה נמי לא איצטריך דהיכא למילף נמי קיחה קיחה מעריות דכתיב בהו משכבי אשה אלא נראה לר"י דקאי אשאר חייבי לאוין דלאו דכהונה דלא כתיב בהו קיחה דלא שמעינן בהו שלא כדרכה אלא מג"ש דביאה ביאה מיבמה כי היכי דילפינן לעיל מינייהו יבמה לענין העראה: **ואי** זו זו אשת כהן. מוהיא קדריש וא"ת והא קדרשינן לה בכתובות בפרק נערה (דף נא: ושם) לדרשא אחריני לתחלתה באונס וסופה ברצון דשריא ואר"י דהתם אסמכתא היא דמסברא היא דשריא דחשיב אונס אע"ג דסופה ברצון דיצרא אנסה כי היכי דהוי אסמכתא הא דקאמר (לקמן דף ק:) ואי זו זו שקדושיה טעות: **מן** האירוסין לא יאכלו. פי' בקונט' בלשון שני ונראה לו עיקר דאיירי בין בבת כהן בין בבת ישראל דר"מ פסיל אפי' בבת כהן ור"א ור' שמעון מכשירין אפי' בבת ישראל ונתארמלו או שנתגרשו מן האירוסין כשרות לא שייך כשרות בבת ישראל אלא לינשא לכהונה דבתרומה לא אכלה ובנתגרשה לא שייך אפי' לינשא ויש לפרש בנתגרשה אם בת כהן היא כשרה לתרומה ובגמ' דקאמר מה קדושי רשות אין מאכילים בישראל שקדש בת ישראל קאמר וקשה לר"י דמה ק"ו הוא זה דכיון דליכא לד כהונה כלל מאין להם להאכיל לאותם הקידושין ועוד הקשה ה"ר משה כהן דהיאך יאכיל בת ישראל בהגעת זמן דבפסולות לא שייך אוכלות משלו ואוכלות בתרומה כדאמרי' ביש מותרות (לקמן פה.) בעמוד והוצא קאי מזוני אית לה א) ונראה דבבת כהן איירי כדפי' בקונטרס בלשון ראשון ובגמ' גרים מה קדושי רשות פוסלין וכן גירסת ר"ח וגבי פצוע דכא גרסי' שקדש בת כהן וכן ר"ח ולא כמו שכתוב בספרים שקידש בת ישראל ולפי שהגירסא היתה כתובה בספר רש"י פי' כן אבל הגירסא כתובה בספר ר"ח כמו שפירשתי:

עין משפט
נר מצוה

לא א מיי' פי"ח מהלכ' איסורי ביאה הל' ח סמג לאוין קכא טוש"ע אה"ע סימן ו סעיף יא:
לב ב מיי' שם הלכה ח ז סמג לאוין שם:
לג ג מיי' פכ"ד מהל' אישות הלכה יט:
לד ד מיי' שם הל' כא וסמג שם וטוש"ע שם סעיף י:
לה ה מיי' פי"ח מהל' איסורי ביאה הל' ז סמג שם:
לו ו מיי' פ"ו מהלכות תרומות הלכה כא:
לז ז מיי' שם הלכה יד:

◆

תוספות ישנים

העראה נמי: ומאי וכן לא שנא בשוגג לא שנא במזיד באונס וברצון וקתני פסולות. וא"ת היכי מוכח מהכא דאשת ישראל שנאנסה אסורה לכהן דלמא הא דתני פסל באונס קאי אפסולות לכהונה ולומר שנעשות חללות באונס דע"כ פסול לא קאי אפסולה מלהא דמתני' דהא ממזרת ונתינה מפסלי יקימו וי"ל דהא לאו חדוש הוא לומר דפסולות לכהונה שמתחללות באונס דמה לנו לחלק אבן תימה אמאי לא מפני דפסל לא קאי אאשת איש אלא (כדאמרי' לעיל) [נקטיה] לענין העראה (לקמן) [לקמן] (ולקמן) בספ"ק גבי ממזרת ונתינה וי"ל דפסיקא ליה דקאי אאשת איש דומיא דשאר עריות דר"ל פסל לכהונה: אדרבה יבמה ילפינן מעריות דעיקר העראה (ביבמה) [בעריות] כתיבא. ואע"ג דיבמה ילפינן לעיל מביאה ביאה מחייבי לאוין קאמר הכא הכי כלומר לא שייך למימר יכן מן העיקר לטפל דהא בעריות כתיבא בהדיא העראה: וכן אשלא כדרכה דחייבי לאוין אבל לא קאמר אהעראה דחייבי לאוין דאדרבה ילפינן לעיל יבמה משאר חייבי לאוין וא"כ חייבי לאוין עיקר ויבמה טפל: **א)** ולא נהירא הך פירושא דא"כ הו"ל ומה קדושי רשות פוסלין ועוד כיון דפרשינן דמתני' לא איירי בבת ישראל אלא בבת כהן היכי קא מייתי לקמן בסמוך מפצוע דכא כהן שנשא בת ישראל באנו למחלוקת דמתני' הלא במתני' לא איירי אלא בבת ישראל. אלא ודאי נראה כפירוש אחר במתני' וגימא דמתני' איירי בבת ישראל והכי פירושא אלמנה לכ"ג מן האירוסין לא יאכלו בתרומת הכהן הגדול ואף כי הגיע זמנו לינשא, דבת ישראל שנתארסה לכהן אמרי' כי הגיע זמנו לינשא אוכלת בתרומה והכא כיון שהיא משמרת לביאה פסולה לא אכלה ור' אלעזר ור' שמעון מכשירים דאמרי משמרת לביאה פסולה אכלה וכיון דהגיע זמנו יאכלו דקנין כספו היא:

◆

מוסף רש"י

והיא לא נתפשה אסורה. והיא מיעוטא הוא, כלומר בסתם אשה אמרתי לך טעם האיסור תלוי בלא נתפשה הא נתפשה מותרת, יש אשה שאע"פ שברצון מותרת ואיזו זו כו' (כתובות נא.).

מסורת הש"ס

א) [ע"ל דקכה], ב) לקמן ק: כתובות נא: עד. נדה נב., ג) [לעיל נד: יש"נ], ד) [לקמן עה.], ה) [לקמן נו.], ו) [רש"ל מוחק עד סיה"ד], ז) [דף נה.], ח) [ויקרא כא], ט) [רש"ל אלעזר], י) [מכאן חוזר למשנה], כ) [ע"כ לשון אחר].

◆

תורה אור השלם

1. וְשָׁכַב אִישׁ אֹתָהּ שִׁכְבַת זֶרַע וְנֶעְלַם מֵעֵינֵי אִישָׁהּ וְנִסְתְּרָה וְהִיא נִטְמָאָה וְעֵד אֵין בָּהּ וְהִוא לֹא נִתְפָּשָׂה:
במדבר ה יג

2. לֹא יוּכַל בַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר שִׁלְּחָהּ לָשׁוּב לְקַחְתָּהּ לִהְיוֹת לוֹ לְאִשָּׁה אַחֲרֵי אֲשֶׁר הֻטַּמָּאָה כִּי תוֹעֵבָה הִוא לִפְנֵי יי וְלֹא תַחֲטִיא אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר יי אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה:
דברים כד ד

◆

גליון הש"ס

גמ' אמר רבא אשת כהן שנאנסה. עיין לעיל דף לה ע"א תד"ה אע"פ:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר רבה הכל היו: (ב) תוס' ד"ה מאי וכן וכו' פסולי כהונה הס"ד ואח"כ מ"ה ה"ג אדרבה עיקר העראה:

◆

תוס' חד מקמאי

לפני יבם חרש אוכלת נולד לה בן אוכלת מת הבן אינה אוכלת. אמר רבה אשת כהן שנאנסה בעלה לוקה עליה משום טומאה אבל משום (אונס) [זונה] לא כל באונס לא קרינן לה זונה מסתברא דלא פליג רב' אדרב עמרם דאמר אשת ישראל שנאנסה פסולה לכהונה ע"כ לא פליגי בה אלא לענין מלקות מיהו אם [נאנסה מודה] שפסולה לכהונה שהרי נבעלה לפסול לה דכתיב ובת איש כהן כי תהיה לאיש זר היא בתרומת הקדשים לא תאכל. ומינה ילפינן בפרק אלמנה לכ"ג כיון שנבעלה לפסול פסלה מהתרומה ומהכהונה ק"ו מגרושה שמותרת בתרומה פסלה לכהונה זו שאסורה בתרומה אינו דין שפסולה לכהונה והכי איתא בפ' אלמנה לכ"ג והיינו דתנן בפ"ק דכתובות מעשה בתינוקת שירדה למלאות מים מן המעיין ונאנסה אדר"י בן נורי אם רוב העיר משיאין לכהונה תנשא זו לכהונה. ואם אין רוב העיר משיאין לכהונה פסולה מפני שנבעלה לפסול לה וכל שנבעלה לפסול לה ל"ש באונס ולא שנא ברצון פסולה לכהונה מק"ו דתרומה כדפרישנא אבל לעולם זונה לא הויא אליבא דלישנא בתרא. ולא פליג רב' אדרב עמרם ואפי' לישנא בתרא. והאי דלא אנהר רב ששה עיינין ממתני' דכתובות דתינוקת. דדלמא שאני התם דזר דמעיקרא הוא אבל באשת איש לאו זר דמעיקרא הוא. ולא כדכתב הרב בעל התוספת: הא דתנן אלמנה לכ"ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט מן האירוסין לא יאכלו בתרומה. אפי' באלמנה כהנת שכבר אכלה כיון שמשמרת לביאה פסולה משוו לה רבנן כאילו נבעלה ונפסלה מלאכול בתרומה אבל כשנתארמלה ונתגרשה מן הנשואין פסולה שהרי נבעלה לפסול לה. מן הארוסין כשרה שהרי לא נבעלה לפסול לה ואינה משמרת לביאה פסולה. ואר"א א"ר אושעיא פצוע דכא כהן שקדש בת ישראל

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones